

การใช้ชุดกิจกรรมศิลปะพัฒนาความสามารถ ในการจดจ่อตั้งใจทำงานของเด็กบกพร่องทางการเรียนรู้ ที่มีภาวะสมาธิสั้น

The Use of Art Activity to Develop Attention on Work of Children with Learning Disabilities and ADHD

วลิตินี เวทย์วิชานนท์^{1,*} และวาระดี ชาญวิรัตน์²
Walitinee Wetwichanan^{1,} and Waradee Chanvirat²*

รับบทความ 2 มกราคม 2562 แก้ไข 13 กุมภาพันธ์ 2562

ตอบรับ 14 กุมภาพันธ์ 2562

Received 1 January 2019 Revised 13 February 2019

Accepted 14 February 2019

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลการใช้ชุดกิจกรรมศิลปะพัฒนาความสามารถในการจดจ่อตั้งใจทำงานของเด็กบกพร่องทางการเรียนรู้ที่มีภาวะสมาธิสั้น กลุ่มเป้าหมายเป็นเด็กบกพร่องทางการเรียนรู้ชั้นประถมศึกษาที่ได้รับการวินิจฉัยจากแพทย์และมีคะแนนด้านภาวะสมาธิสั้น (ADHD) จากแบบคัดกรอง Kus-si Rating Scale: ADHD/LD/Autism ตั้งแต่ 51 คะแนนขึ้นไป จำนวน 4 คน โดยครูประจำชั้นเป็นผู้ตอบแบบคัดกรอง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วยชุดกิจกรรมศิลปะและแบบสังเกตความสามารถในการจดจ่อตั้งใจทำงานที่ผู้ช่วยวิจัยเป็นผู้บันทึกและเก็บข้อมูลเป็นเวลา 6 สัปดาห์ โดยแบ่งการทดลองออกเป็น 3 ระยะ ใช้การวิจัยในรูปแบบ Single Subject Design ประเภทการทดลองแบบสลับกลับ ABA Design วิเคราะห์ข้อมูลจากจำนวนนาฬิกาของพฤติกรรมการจดจ่อตั้งใจทำงานที่เกิดขึ้นจากนั้นนำข้อมูลมาแสดงด้วยตารางและกราฟ

ผลการวิจัยพบว่าความสามารถในการจดจ่อตั้งใจทำงานของเด็กบกพร่องทางการเรียนรู้ที่มีภาวะสมาธิสั้น หลังการใช้ชุดกิจกรรมศิลปะมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นโดยในระยะทดลอง (B) พบว่า มีจำนวนนาฬิกาของความสามารถในการจดจ่อตั้งใจทำงานเพิ่มมากขึ้นไปในทิศทางเดียวกัน และเมื่อหยุดการใช้ชุดกิจกรรมศิลปะในระยะหยุดยั้ง (A2) พบว่ากลุ่มเป้าหมายมีจำนวนนาฬิกาของความสามารถในการจดจ่อตั้งใจทำงานเพิ่มมากขึ้นกว่าในระยะเส้นฐาน (A1) ซึ่งเป็นระยะที่ยังไม่ได้ใช้กิจกรรมศิลปะมาใช้

คำสำคัญ: กิจกรรมศิลปะ จดจ่อตั้งใจทำงาน เด็กบกพร่องทางการเรียนรู้ที่มีภาวะสมาธิสั้น

¹ นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาการศึกษาพิเศษ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา, นครราชสีมา 30000
M.Ed., Student in Special Education, Nakhon Ratchasima Rajabhat University, Nakhon Ratchasima 30000 Thailand

² คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา, นครราชสีมา 30000
Faculty of Education, Nakhon Ratchasima Rajabhat University, Nakhon Ratchasima 30000 Thailand

* Corresponding author, e-mail: walitinee@gmail.com

ABSTRACT

The objective of this research was to study results of application of art activity set for developing attention on work of children with learning disability. The sample group consisted of four primary students diagnosed by physicians as learning disabilities and earned 51 marks or higher on ADHD category of Kus-si Rating Scale: ADHD/LD/Autism screening score. The class teacher responded the screening score. The research tools comprised of art activity set and attention on work observation form. The research assistant had recorded and compiled data for six weeks. The test was divided into three phases. The research pattern was ABA single subject design. The minutes of attention on work were used for data analysis and presented in tables and graphs.

The results proved that ability to attention on work of children with Learning Disabilities and ADHD was improved after implementing the art activity set. The (B) phase found that minutes of attention on work were increased. After the art activity set was halted during the extinction (A2) phase, it was found that the sample group had much higher minutes of attention on work compared to the baseline period (A1) which was a period that the art activity set had not been implemented yet.

Keywords: Art activities, Attention on work, Children with Learning Disabilities and ADHD

บทนำ

เด็กบกพร่องทางการเรียนรู้ที่มีภาวะสมาธิสั้น นอกจากมีปัญหาด้านการอ่าน การเขียน หรือการคิดคำนวณทางคณิตศาสตร์แล้ว ยังมีอาการหรือพฤติกรรมด้านการขาดสมาธิที่แสดงออกอย่างชัดเจน เช่น ซุกซน ผิดปกติ ขาดความตั้งใจหรือความสนใจในการเรียน ไม่สามารถทำงานให้เสร็จได้ทันเวลาที่กำหนด ขาดความรับผิดชอบ ไร้ระเบียบวินัย วอกแวกง่าย ก่อกวนเพื่อนในชั้นเรียน ลุกออกจากที่บ่อย ๆ จะเริ่มแสดงอาการให้เห็นเป็นที่สังเกตได้ตั้งแต่อายุน้อย ๆ ในช่วงวัยอนุบาลหรือช่วงวัยที่เข้าเรียนในระดับประถมศึกษา และอาการจะเห็นชัดเจนมากขึ้นเรื่อย ๆ ซึ่งพฤติกรรมที่เกิดขึ้นนั้นอาจไม่เป็นที่น่าพอใจสำหรับครูผู้สอนหรือคนในสังคม สมาธิ นับว่าเป็นสิ่งที่สำคัญมากที่ส่งผลต่อการเรียนรู้ หากสมาธิของเด็กเกิดขึ้นในช่วงระยะเวลาสั้น ๆ หรือเรียนรู้ได้ในระยะเวลาที่จำกัด มักก่อให้เกิดการขาดประสิทธิภาพในการเรียน เป็นคนที่ทำอะไรไม่ค่อยประสบความสำเร็จ ทั้งนี้ อาจมีหลายสาเหตุเป็นองค์ประกอบที่ทำให้ภาวะดังกล่าว

เกิดขึ้นด้านสมองที่ทำหน้าที่ไม่สมบูรณ์อันเกิดจากการบาดเจ็บที่สมองบริเวณประสาทส่วนกลางจึงส่งผลให้ทำงานได้ไม่เต็มที่ด้านพันธุกรรมที่อาจเกิดจากพี่น้องหรือญาติใกล้ชิดที่มีปัญหาทางการเรียนรู้มาก่อนแล้ว (ผดุง อารยะวิญญู, 2544, น. 8) การสอนที่ไม่ดีและไม่มีคุณภาพ สภาพอารมณ์ การอบรมเลี้ยงดู หรือสภาพแวดล้อมที่มีปัญหา ก็เป็นสาเหตุได้ แต่ก็ไม่ได้หมายความว่าทุกสาเหตุที่กล่าวมาทั้งหมดนั้นจะใช้อธิบายการเกิดความบกพร่องทางการเรียนรู้ที่มีภาวะสมาธิสั้นได้ทุกราย

จากสภาพการเรียนการสอนในปัจจุบัน ปัญหาการเรียนรู้เกิดจากการขาดสมาธิหรือความจดจ่อตั้งใจที่มีขีดจำกัดทำให้เรียนรู้ได้ไม่เต็มที่ เนื่องจากมีสิ่งแวดล้อมรอบตัวเด็กที่เบี่ยงเบนความสนใจอยู่มากมาย และพร้อมที่จะดึงความสนใจของเด็กให้เปลี่ยนไปเปลี่ยนมาได้อยู่เสมอ ด้วยเหตุนี้เองจึงมีผู้วิจัยหลายท่านพยายามหาเครื่องมือในการพัฒนาหรือสร้างสมาธิ ความจดจ่อ ใส่ใจ แนวโน้มให้อยู่กับสิ่งใดสิ่งหนึ่งเป็นเวลานาน ๆ ให้กับเด็กเหล่านี้

(บวร สุวรรณผา, 2547, น. 128) เพื่อที่จะช่วยทำให้ปัญหาทางการเรียนรู้ลดน้อยลง มีความจดจ่อตั้งใจมีสมาธิในการเรียนการทำงานหรือการทำกิจกรรมต่าง ๆ ให้ได้ยาวนานและนับว่าเป็นผลที่ดีสำหรับครูผู้สอนอีกด้วย

ศิลปะนับว่าเป็นแนวทางที่ดีในการแสดงออกถึงความสามารถของเด็ก รวมทั้งความรู้สึกนึกคิดโดยการถ่ายทอดออกมาเป็นผลงาน รูปภาพหรือสิ่งของ (วรางคณา กันประชา, 2551, น. 39) และเป็นวิชาที่สามารถประสบความสำเร็จได้ง่ายทั้งนี้กิจกรรมศิลปะในรูปแบบต่าง ๆ เป็นกิจกรรมที่ใช้ความรู้สึกประกอบกับวัสดุและเทคนิควิธีการนำมาสร้างสรรค์เป็นผลงาน (พีระพงษ์ กุลพิศาล, 2545, น. 38) อีกทั้งยังสามารถพัฒนาสมาธิของเด็กให้ดีขึ้นได้ ช่วยส่งเสริมประสิทธิภาพหรือพลังในตัวเด็ก ซึ่งจะส่งผลต่อการรับรู้ ศิลปะเป็นกิจกรรมสร้างสรรค์ด้วยสติปัญญา แสดงออกถึงความรู้สึกนึกคิด เสริมสร้างสมาธิ ความจดจ่อตั้งใจของเด็กให้อยู่ในอารมณ์เดียวอย่างต่อเนื่องได้ดี มีงานวิจัยของ Plagens (2004) ที่ได้ศึกษาเรื่องการใช้ศิลปะบำบัดกับเด็กสมาธิสั้นโดยใช้กิจกรรมศิลปะหลายแบบประยุกต์ให้เข้าด้วยกัน มีวัตถุประสงค์เพื่อใช้กิจกรรมศิลปะบำบัดเด็กสมาธิสั้นให้มีความสนใจในกิจกรรมเพิ่มขึ้น ผลการวิจัยพบว่า หลังจากที่ได้ทำการใช้ศิลปะบำบัดหลายแบบมาประยุกต์ใช้รวมกันเพื่อบำบัดเด็กสมาธิสั้น ทำให้เด็กมีสมาธิเพิ่มมากขึ้น ให้ความสนใจในกิจกรรมเพิ่มมากขึ้นมีความตระหนักรู้ตนเองมากขึ้น กิจกรรมศิลปะล้วนมีผลต่อพฤติกรรมความสนใจใส่ใจทำให้เกิดความภาคภูมิใจในตนเองทำให้เด็กกล้าแสดงออกและพัฒนาสมาธิตนเองในการทำกิจกรรมต่างๆ เพิ่มประสิทธิภาพในการเรียนได้มากยิ่งขึ้น

จากที่กล่าวมาข้างต้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะนำกิจกรรมศิลปะซึ่งเป็นกิจกรรมที่ช่วยทำให้มีใจจดจ่อกับการทำงาน ตั้งมั่นอยู่ในอารมณ์เดียวอย่างต่อเนื่องขณะเรียนรู้หรือทำกิจกรรมมีความมุ่งมั่นในการทำงาน เพียรพยายามอยู่กับงานอย่างเต็มที่ไม่วอกแวก เพื่อให้งานสำเร็จได้ตามเป้าหมาย ซึ่งจะส่งผลให้เด็กบกพร่องทางการเรียนรู้ที่มีภาวะสมาธิสั้นสามารถเรียนรู้ได้ดียิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์

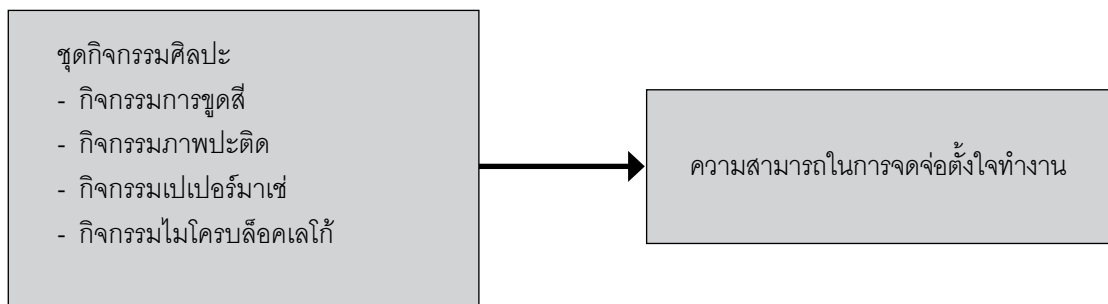
เพื่อศึกษาผลของการใช้ชุดกิจกรรมศิลปะพัฒนาความสามารถในการจดจ่อตั้งใจทำงานของเด็กบกพร่องทางการเรียนรู้ที่มีภาวะสมาธิสั้น

กรอบแนวคิดในการวิจัย

เด็กบกพร่องทางการเรียนรู้ที่มีภาวะสมาธิสั้น นอกจากจะมีปัญหาด้านการอ่าน การเขียน หรือการคิดคำนวณทางคณิตศาสตร์แล้วนั้น (ชวลิต ชูกำพวง, 2546, น. 8) ยังมีพฤติกรรมที่แสดงออกแสดงออกอย่างชัดเจนในเรื่องของการไม่มีความจดจ่อตั้งใจทำงาน ความสนใจสั้น วอกแวกง่ายอยู่ไม่นิ่ง ไม่รอบคอบ ทำงานหรือกิจกรรมที่อยู่ตรงหน้าไม่สำเร็จพฤติกรรมที่กล่าวมานี้มีผลกระทบต่อการเรียนรู้และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของเด็กนับว่าเป็นปัญหาและอุปสรรคต่อการเรียนรู้เป็นอย่างมาก (เลิศ อานันท์นะ, 2536, น. 44) ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะนำกิจกรรมศิลปะมาประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์โดยเฉพาะในเรื่องของการพัฒนาความสามารถในการจดจ่อตั้งใจทำงาน นอกจากนั้นกิจกรรมศิลปะยังสามารถสร้างความภาคภูมิใจ ความมั่นใจและความรู้สึกประสบความสำเร็จในการทำงานของเด็กได้เป็นอย่างดี ดังนั้นการศึกษากการใช้ชุดกิจกรรมศิลปะพัฒนาความสามารถในการจดจ่อตั้งใจทำงาน เป็นกิจกรรมที่จะช่วยพัฒนาความสามารถในการจดจ่อตั้งใจทำงานให้กับเด็กบกพร่องทางการเรียนรู้ที่มีภาวะสมาธิสั้นได้ หากเด็กกลุ่มนี้สามารถจดจ่อตั้งใจอยู่ในอารมณ์เดียวอย่างต่อเนื่องขณะทำกิจกรรมนั้น ๆ ได้ ก็จะทำให้มีสมาธิในการที่จะเรียนรู้หรือรับรู้สิ่งต่าง ๆ ได้ดียิ่งขึ้น

ตัวจัดกระทำ

ตัวแปรที่ศึกษา

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การดำเนินการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลองในรูปแบบ Single Subject Design ประเภทการทดลองแบบสลับกลับ ABA Design กลุ่มเป้าหมายเป็นเด็กบกพร่องทางการเรียนรู้ชั้นประถมศึกษาที่ได้รับการวินิจฉัยจากแพทย์และมีคะแนนติด้านภาวะสมาธิสั้น (ADHD) จากแบบคัดกรอง Kus-si Rating Scale: ADHD/LD/Autism ตั้งแต่ 51 คะแนนขึ้นไป จำนวน 4 คน โดยครูประจำชั้นเป็นผู้ตอบแบบคัดกรอง ซึ่งเป็นครูที่มีความใกล้ชิดและรู้จักนักเรียนเป็นอย่างดีไม่ต่ำกว่า 4 เดือน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบบันทึกการสังเกตความสามารถในการจัดจ้ดตั้งใจทำงาน และชุดกิจกรรมศิลปะที่ได้มาจากการสำรวจความสนใจจากกลุ่มเป้าหมาย โดยผ่านการให้คะแนนความน่าสนใจจากครูประจำชั้นและผู้ปกครองและจัดลำดับกิจกรรมศิลปะโดยได้รับคำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญได้ดังนี้ กิจกรรมการชูลี กิจกรรมภาพปะติด กิจกรรมเปเปอร์มาเช่ และกิจกรรมไมโครบล็อกเลโก้

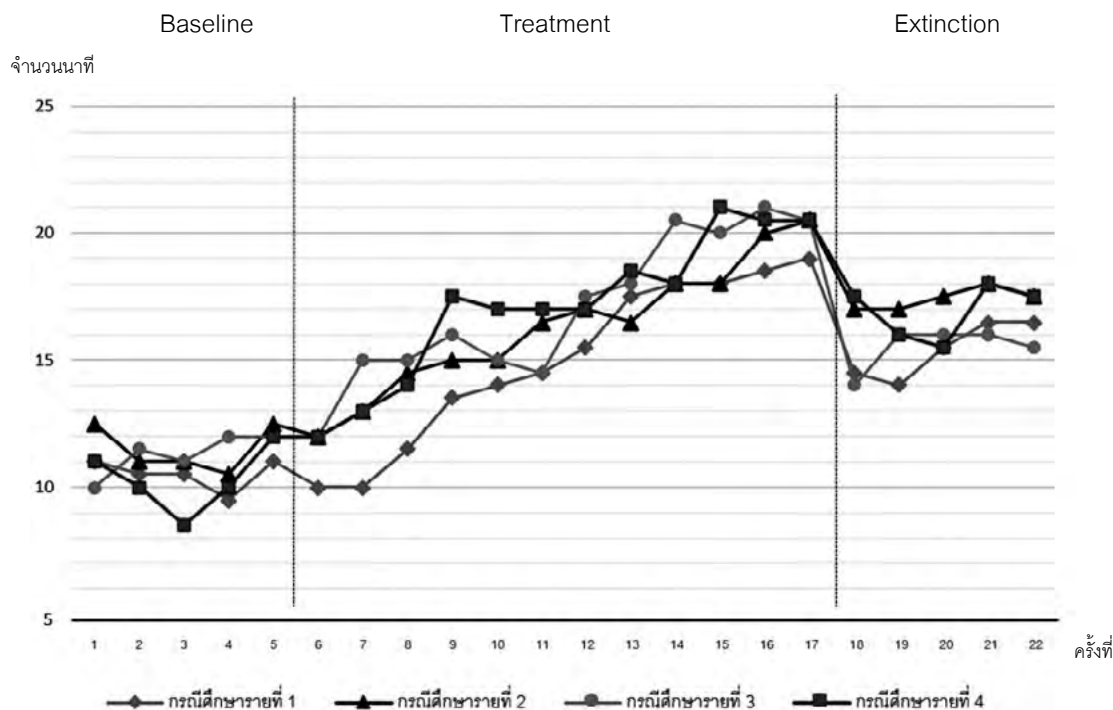
การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทดลองเป็นเวลา 6 สัปดาห์ โดยแบ่งการทดลองออกเป็น 3 ระยะ ดังนี้ ระยะพื้นฐาน (A1) สังเกตและบันทึกความสามารถในการจัดจ้ดตั้งใจทำงานของกลุ่มเป้าหมายในห้องเรียนร่วมกับนักเรียนคนอื่นๆ โดยยังไม่ต้องมีการจัด

กระทำใด ๆ เป็นเวลา 1 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 5 ครั้ง ครั้งละ 30 นาที เริ่มตั้งแต่วันที่ 3 กันยายน 2561 ถึง วันที่ 7 กันยายน 2561 ระยะทดลอง (B) สังเกตและบันทึกความสามารถในการจัดจ้ดตั้งใจทำงานซึ่งผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการสอนตามแผนการใช้ชุดกิจกรรมศิลปะพัฒนาความสามารถในการจัดจ้ดตั้งใจทำงานของเด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้และมีภาวะสมาธิสั้น เป็นเวลา 4 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 ครั้ง ครั้งละ 30 นาที เริ่มตั้งแต่วันที่ 10 กันยายน 2561 ถึง วันที่ 6 ตุลาคม 2561 และระยะหยุดยั้ง (A2) สังเกตและบันทึกความสามารถในการจัดจ้ดตั้งใจทำงานของกลุ่มเป้าหมายในห้องเรียนร่วมกับนักเรียนคนอื่นๆ หลังผ่านระยะทดลอง (B) ใช้เวลาเก็บข้อมูลระยะหยุดยั้ง (A2) เป็นเวลา 1 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 5 ครั้ง ครั้งละ 30 นาที เริ่มตั้งแต่วันที่ 8 ตุลาคม 2561 ถึง วันที่ 12 ตุลาคม 2561 โดยทั้ง 3 ระยะที่กล่าวมานี้จะถูกสังเกตและบันทึกผลโดยผู้ช่วยวิจัย 2 คน ที่ผ่านการอบรมชี้แจงโดยผู้วิจัยซึ่งมีความรู้และเข้าใจงานวิจัยครั้งนี้เป็นอย่างดี เพื่อให้มีความเข้าใจในวัตถุประสงค์ของงานวิจัย และสามารถเก็บข้อมูลได้อย่างเที่ยงตรงและเชื่อถือได้จากนั้นนำข้อมูลที่ได้ในแต่ละระยะการทดลองมาวิเคราะห์และแสดงข้อมูลด้วยตารางและกราฟ

ผลการวิจัย

ผลของการใช้ชุดกิจกรรมศิลปะในการพัฒนาความสามารถในการจดจ่อตั้งใจทำงาน มีจำนวนนาฬิกาของความสามารถในการจดจ่อตั้งใจทำงานของกรณีศึกษารายที่ 1-4 ในระยะเส้นฐาน (A1) ระยะทดลอง (B) และระยะหยุดยั้ง (A2) ดังปรากฏในภาพที่ 2 ดังนี้

การจดจ่อตั้งใจทำงานในห้องเรียนร่วมกับนักเรียนคนอื่น ๆ หลังระยะการทดลอง (B) จากการสังเกตจำนวน 5 ครั้ง อยู่ในช่วง 14 นาที ถึง 16 นาที 50 วินาที มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 15 นาที 40 วินาที จากเวลาทำงานทั้งหมด 30 นาที

ภาพที่ 2 จำนวนนาฬิกาของความสามารถในการจดจ่อตั้งใจทำงานในแต่ละระยะของกรณีศึกษา

กรณีศึกษาที่ 1 ระยะเส้นฐาน (A1) พบว่าจำนวนนาฬิกาของความสามารถในการจดจ่อตั้งใจทำงานในห้องเรียนร่วมกับนักเรียนคนอื่น ๆ โดยยังไม่มีการจัดกระทำใด ๆ จากการสังเกตจำนวน 5 ครั้ง อยู่ในช่วง 9 นาที 50 วินาที ถึง 11 นาที มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 10 นาที 50 วินาที จากเวลาทำงานทั้งหมด 30 นาที ระยะทดลอง (B) พบว่าจำนวนนาฬิกาของความสามารถในการจดจ่อตั้งใจทำงานในระยะของการทดลองใช้กิจกรรมศิลปะ จากการสังเกตจำนวน 12 ครั้ง อยู่ในช่วง 10 นาที ถึง 19 นาที มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 15 นาที จากเวลาทำงานทั้งหมด 30 นาที ระยะหยุดยั้ง (A2) พบว่าจำนวนนาฬิกาของความสามารถใน

กรณีศึกษาที่ 2 ระยะเส้นฐาน (A1) พบว่าจำนวนนาฬิกาของความสามารถในการจดจ่อตั้งใจทำงานในห้องเรียนร่วมกับนักเรียนคนอื่น ๆ โดยยังไม่มีการจัดกระทำใด ๆ จากการสังเกตจำนวน 5 ครั้ง อยู่ในช่วง 11 นาที ถึง 12 นาที 50 วินาที มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 11 นาที 50 วินาที จากเวลาทำงานทั้งหมด 30 นาที ระยะทดลอง (B) พบว่าจำนวนนาฬิกาของความสามารถในการจดจ่อตั้งใจทำงานในระยะของการทดลองใช้กิจกรรมศิลปะ จากการสังเกตจำนวน 12 ครั้ง อยู่ในช่วง 12 นาที ถึง 20 นาที 50 วินาที มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 16 นาที 33 วินาที จากเวลาทำงานทั้งหมด 30 นาที ระยะหยุดยั้ง (A2) พบว่า

จำนวนนาฬิกาของความสามารถในการจดจ่อตั้งใจทำงานในห้องเรียนร่วมกับนักเรียนคนอื่น ๆ หลังระยะการทดลอง (B) จากการสังเกตจำนวน 5 ครั้ง อยู่ในช่วง 17 นาที ถึง 18 นาที มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 17 นาที 40 วินาที จากเวลาทำงานทั้งหมด 30 นาที

กรณีศึกษาครั้งที่ 3 ระยะเส้นฐาน (A1) พบว่าจำนวนนาฬิกาของความสามารถในการจดจ่อตั้งใจทำงานในห้องเรียนร่วมกับนักเรียนคนอื่น ๆ โดยยังไม่มีการจัดกระทำใด ๆ จากการสังเกตจำนวน 5 ครั้ง อยู่ในช่วง 10 นาที ถึง 12 นาที มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 11 นาที 30 วินาที จากเวลาทำงานทั้งหมด 30 นาที ระยะทดลอง (B) พบว่าจำนวนนาฬิกาของความสามารถในการจดจ่อตั้งใจทำงานในระยะของการทดลองใช้กิจกรรมศิลปะ จากการสังเกตจำนวน 12 ครั้ง อยู่ในช่วง 12 นาที ถึง 20 นาที 50 วินาที มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 17 นาที 8 วินาที จากเวลาทำงานทั้งหมด 30 นาที ระยะหยุดยั้ง (A2) พบว่าจำนวนนาฬิกาของความสามารถในการจดจ่อตั้งใจทำงานในห้องเรียนร่วมกับนักเรียนคนอื่น ๆ หลังระยะการทดลอง (B) จากการสังเกตจำนวน 5 ครั้ง อยู่ในช่วง 14 นาที ถึง 16 นาที มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 15 นาที 50 วินาที จากเวลาทำงานทั้งหมด 30 นาที

กรณีศึกษาครั้งที่ 4 ระยะเส้นฐาน (A1) พบว่าจำนวนนาฬิกาของความสามารถในการจดจ่อตั้งใจทำงานในห้องเรียนร่วมกับนักเรียนคนอื่น ๆ โดยยังไม่มีการจัดกระทำใด ๆ จากการสังเกตจำนวน 5 ครั้ง อยู่ในช่วง 8 นาที 50 วินาที ถึง 12 นาที มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 10 นาที 30 วินาที จากเวลาทำงานทั้งหมด 30 นาที ระยะทดลอง (B) พบว่าจำนวนนาฬิกาของความสามารถในการจดจ่อตั้งใจทำงานในระยะของการทดลองใช้กิจกรรมศิลปะ จากการสังเกตจำนวน 12 ครั้ง อยู่ในช่วง 12 นาที ถึง 20 นาที 50 วินาที มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 17 นาที 16 วินาที จากเวลาทำงานทั้งหมด 30 นาที ระยะหยุดยั้ง (A2) พบว่าจำนวนนาฬิกาของความสามารถในการจดจ่อตั้งใจทำงานในห้องเรียนร่วมกับนักเรียนคนอื่น ๆ หลังระยะการทดลอง (B) จากการสังเกตจำนวน 5 ครั้ง อยู่ในช่วง 15 นาที 50 วินาที ถึง 18 นาที มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 17 นาที 30 วินาที จากเวลาทำงานทั้งหมด 30 นาที

สรุปผลการวิจัย

เมื่อกลุ่มเป้าหมายได้ใช้ชุดกิจกรรมศิลปะพัฒนาความสามารถในการจดจ่อตั้งใจทำงานของเด็กบกพร่องทางการเรียนรู้ที่มีภาวะสมาธิสั้น ทั้งหมด 4 กิจกรรม ได้แก่ กิจกรรมการชดสี กิจกรรมภาพปะติด กิจกรรมเปเปอร์มาเช่ และกิจกรรมไมโครบลิคเคิลส์ ในระยะทดลอง (B) มีจำนวนนาฬิกาของความสามารถในการจดจ่อตั้งใจทำงานเพิ่มมากขึ้นไปในทิศทางเดียวกัน และเมื่อหยุดการใช้ชุดกิจกรรมศิลปะในระยะหยุดยั้ง (A2) พบว่ากลุ่มเป้าหมายมีจำนวนนาฬิกาของความสามารถในการจดจ่อตั้งใจทำงานเพิ่มมากขึ้นกว่าในระยะเส้นฐาน (A1) ซึ่งเป็นระยะที่ยังไม่ได้นำกิจกรรมศิลปะมาใช้ทดลอง จึงทำให้เห็นว่าหลังจากที่กลุ่มเป้าหมายได้ใช้ชุดกิจกรรมศิลปะพัฒนาความสามารถในการจดจ่อตั้งใจทำงานของเด็กบกพร่องทางการเรียนรู้ที่มีภาวะสมาธิสั้นแล้ว ทำให้ความสามารถในการจดจ่อตั้งใจทำงานมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น

อภิปรายผล

จากการสังเกตพฤติกรรมของกรณีศึกษาทั้ง 4 ราย ในระยะเส้นฐาน (A1) พบว่า นักเรียนมีพฤติกรรมขณะเรียนร่วมกับเพื่อนคนอื่น ๆ ในห้องเรียน ดังนี้ อยู่ไม่นิ่ง และลุกเดินไปมาโดยไม่ได้รับอนุญาต ขอบมองออกไปนอกประตูหรือหน้าต่างบ่อยครั้ง วอกแวกง่าย ขอบรรบกวเพื่อนข้าง ๆ ด้วยการชวนคุยหรือชวนเล่นขณะที่คุณครูกำลังสอนหรือปล่อยให้ทำกิจกรรมด้วยตนเอง เสียสมาธิได้ง่ายกับสิ่งเร้า มีช่วงความสนใจสั้น ทำงานไม่ค่อยเรียบร้อย จึงทำให้ไม่สามารถทำงานได้ทันตามกำหนดระยะเวลาได้ ในระยะการทดลอง (B) สังเกตได้ว่าในช่วงระยะแรก ๆ ของการทดลอง ผู้วิจัยต้องไปตามนักเรียนมาทำกิจกรรม แต่เมื่อผ่านไปสักระยะนักเรียนก็ได้ให้ความสนใจเมื่อเป็นอย่างดี และมักมาพบผู้วิจัยก่อนเวลานัดหมายเกือบทุกครั้ง เพื่อเตรียมทำกิจกรรมศิลปะ ในขณะที่ทำกิจกรรมศิลปะช่วงแรกนักเรียนไม่ค่อยสนใจฟัง และไม่ทำตามขั้นตอน ชิ้นงานที่ออกมาจึงไม่เหมือนตัวอย่างที่ผู้วิจัยนำมาให้ดูหรือไม่เหมือนกับที่ตัวนักเรียนได้คาดหวังไว้ ทำให้นักเรียนมีท่าทีหงุดหงิดกับผลงานของตนในขั้นตอน

ของการนำเสนอผลงาน ผู้วิจัยจึงได้พูดคุยและอธิบายถึงปัญหาที่เกิดขึ้นว่าเป็นเพราะอะไร งานจึงออกมาเป็นเช่นนั้น สาเหตุเกิดจากการที่นักเรียนไม่ได้ทำตามขั้นตอน และไม่ได้ใส่ใจในการทำงาน งานจึงออกมาเป็นเช่นนั้น ในครั้งต่อไป นักเรียนก็เริ่มที่จะเรียนรู้การทำงานตามขั้นตอนมากขึ้น และใส่ใจมากขึ้น และเมื่อทำงานตามขั้นตอนได้ ก็จะมีชิ้นงานให้นำเสนอได้อย่างภาคภูมิใจในช่วงนำเสนอผลงานท้ายชั่วโมง และมักถามถึงกิจกรรมในครั้งต่อไปว่า จะให้ทำอะไรในระยษะหยุดยั้ง (A2) เมื่อสังเกตพฤติกรรมขณะที่นักเรียนเรียนร่วมพบว่า พฤติกรรมที่กล่าวมานั้น ยังคงมีเหมือนเดิม แต่ลดน้อยลง มีช่วงความสนใจที่ยาวนานขึ้น เห็นถึงความตั้งใจที่จะทำงานและสามารถทำงานเสร็จได้ทันตามกำหนดเวลาสอดคล้องกับ Baer, Wold and Risley (อ้างถึงใน สุภาวดี วิสุวรรณ, 2553, น. 73) ได้กล่าวไว้ว่า หากยุติโปรแกรมในช่วงที่ 3 (ระยษะหยุดยั้ง) แล้วพบว่าพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงนั้นมิได้กลับไปสู่ระดับเดียวกันกับพฤติกรรมที่เริ่มต้น (ระยษะเส้นฐาน) ถ้าเป็นเช่นนั้นอาจกล่าวได้ว่า โปรแกรมการปรับพฤติกรรมนั้นมีส่วนในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของนักเรียนได้

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

การใช้ชุดกิจกรรมศิลปะพัฒนาความสามารถในการจัดจ้ดตั้งใจทำงานของเด็กบกพร่องทางการเรียนรู้ และมีภาวะสมาธิสั้น ต้องมีความเข้าใจในรูปแบบและกิจกรรมศิลปะให้ชัดเจน ควรนำชุดกิจกรรมศิลปะที่สร้างขึ้น มาทดลองทำด้วยตนเองตามขั้นตอนต่างๆ ทุกขั้นตอนที่ได้ระบุไว้ในชุดกิจกรรมศิลปะก่อน เพื่อให้ทราบถึงปัญหาระหว่างการทำงานข้อควรระวังหรือข้อสงสัยที่อาจจะเกิดขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการติดตามผลและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง หลังเสร็จสิ้นการทดลองเพื่อศึกษาความคงทนของความสามารถในการจัดจ้ดตั้งใจทำงานของเด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้และมีภาวะสมาธิสั้น

เอกสารอ้างอิง

- ชวลิต ชูกำแพง. (2546). *การพัฒนาหลักสูตรซ่อมเสริมทักษะเบื้องต้นในการเรียนรู้สำหรับเด็กที่มีปัญหาในการเรียนรู้ระดับประถมศึกษา* (วิทยานิพนธ์ คุษฎ์บัณฑิต, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ).
- บวร สุวรรณผา. (2547). *การพัฒนาตน. นครราชสีมา: โปรแกรมวิชาจิตวิทยาและการแนะแนว คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.*
- ผดุง อารยะวิญญู. (2544). *เด็กที่มีปัญหาในการเรียนรู้.* กรุงเทพฯ: ราไทยเพรส.
- พีระพงษ์ กุลพิศาล. (2545). *สมองถูกพัฒนาได้ด้วยศิลปะ* (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: ธารอักษร.
- เลิศ อำนันทนะ. (2536). *เทคนิควิธีการสอนศิลปะเด็ก.* กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วรางคณา กันประชา. (2551). *การพัฒนาความสามารถทางภาษาของเด็กปฐมวัยที่ทำการกิจกรรมศิลปะด้วยนิ้วมือ* (รายงานการวิจัย). เลย: มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.
- สุภาวดี วิสุวรรณ. (2553). *การจัดกิจกรรมการเสริมแรงเพื่อปรับพฤติกรรมก้าวร้าวในเด็กออทิสติก* (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยรามคำแหง).
- Plagen, C. M. (2004). *The healing art of children: An integration of art therapy and bioenergetics education with an ADHD child* (Master's thesis, Ursuline College).